

AKADEMİK BÜLTEN

Cilt: 10 Sayı: 1 Yıl: 2012

AKADEMİK BÜLTEN

Cilt: 10 Sayı: 1 Yıl: 2012

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Editör'ün Notu	1
Bir Devir Biterken	2-6
Yeni Yükseköğretim Kanunu Taslağı Üzerine	7-8
Üniversiteler ve Medya	9-10
Sağlıkta Tam Gün Karmaşası Sürüyor	11
Üniversite'den Haberler	12-13

EDİTÖR'ÜN NOTU

Değerli Üyemiz

Yaklaşık bir yıllık aradan sonra Bültenimizi yeniden yayımlıyoruz.

Bu sayıda, Üniversitemizde gerçekleşen yönetim değişikliği ve Üniversitemizden haberlerin yanında, Üniversite – medya ilişkilerini elen alan bir yazı ile yeni YÖK yasası taslağına ilişkin görüşlerimizin bir özeti ve Sağlıkta Tam Gün karmaşasına ilişkin kısa bir açıklama yer alıyor.

Hepinizi Bültenimize aktif katkılarda bulunmaya çağırır, sağlık ve esenlikler dilerim.

Saygılarımla
Prof. Dr. M. Tuba Ogun
Editör

BİR DEVİR BİTERKEN

Gazi Üniversitesi'nde Prof. Dr. Süleyman Büyükberber'in 6 Ağustos günü rektörlük görevini devralmasıyla bir devrin de sonuna gelindiğine tanık oluyoruz. Her kurumda olduğu gibi, üniversitemizde de eski devrin sonlanması, bir süreç biçiminde gelişecektir. Bu sürecin düz ya da kesintili bir seyir izleyip izlemeyeceğini ve ne kadar süreceğini önümüzdeki günler gösterecektir. Ancak, yarınları öngörebilmek açısından, sonun başlangıcına nasıl geldiğini anımsamakta yarar vardır.

İlginç Bir Yarış

Gazi'de rektör adayları arasındaki yarış, birçok üniversiteye göre oldukça erken start aldı. Daha eğitim öğretim-dönemi başlarken, yani Eylül 2011'de, bazı profesörlerin propaganda çalışmasına yöneldiği gözleniyordu. Bir aday, Ekim'de seçim bürosu açarken, bir başka adayın kısa bir süre sonra, meslek dergisi görünümümlü bir 'rektör adayı özel sayısı'nı tüm öğretim üyelerine gönderdiği, bir üçüncü adayın Aralık başında Kültür Merkezi'nde kokteyl verdiği hayretle izlendi.

Seçimlere, daha doğrusu YÖK terminolojisiyle 'rektör adayı belirleme temayül yoklaması'na 8-9 ay varken, bu acelenin nedeni neydi? Akla gelen ilk neden, Prof. Dr. Rıza Ayhan'ın tekrar aday olamayacağı gerçeğinden kaynaklanan boşluk ve belirsizlikti. Bu belirsizliği, Rektör Ayhan'ın görev döneminin özellikle son üç yılının, hükümet ve YÖK'le ilişkiler açısından parlak bir tablo sergilememesi güçlendiriyordu.

Rektör Ayhan'la YÖK ve siyasal iktidar arasındaki uyumsuzluk ilk kez 2009 yılında kamuoyuna yansımıştı. Örneğin 22 Ekim 2009 tarihli Habertürk, 17. sayfasında "Gazi Rektörünün Yardım İsyanı" başlığı altında Rıza Ayhan'ın şu görüşlerine yer veriyordu: "Üniversitelerde Kürtçe bölüm açılmasına, demokratik açılıma karşı çıktım. 'Rotasyon kararı ve üniversitelerin bölünmesi hukuka, Anayasa'ya aykırıdır' dedim. Doğruları söyledim. Bu nedenle Gazi Üniversitesi cezalandırılıyor." Daha az öğrencisi olan üniversitelere kendilerinden 4 kat fazla Hazine yardımı yapılacağını belirten Ayhan, "isyan ediyorum" dedi.

Üniversite seçim havasına girmeye başlarken, Gazi Üniversitesi'ni yakından ilgilendiren bir başka haber gazete sayfalarına düştü. 12 Eylül 2011 tarihli Zaman'da "Ankara Polisinden Ülkü Ocaklarına Baskın" başlığı altında şu bilgiler yer alıyordu: "Ankara Ülkü Ocakları'na yönelik operasyonda 36 kişi gözaltına alındı. ... Gözaltına alınan şahısların, başta Gazi Üniversitesi olmak üzere fakültelerde silahlı yaralama, öğrencilerin eğitim hakkını engelleme, baskı kurmak suretiyle darp, tehdit, kasten yaralama olaylarına karıştığı iddia edildi."

Ayrıntılarına girmeye gerek görmediğimiz ikinci haber, bir ilk olması bakımından önem taşıyordu. Ancak söz konusu haberde geçen operasyona karşın, özellikle öğrencilerin öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğine yönelik tehditler yer yer 2012 yılında da sürdü.

İşte bu konjonktürde, beklentilerin körüklediği yarış olanca hızıyla devam ederken, dört profesörümüzün rektör adaylığı açıklamaları aşağıdaki tarihlerde internet sayfalarına düşerek kesinleşti: Aydın Karapınar (13 Kasım), Derviş Yılmaz (8 Aralık), Peyami Cinaz (10

Aralık), Ayşe Dursun (28 Aralık). İlginçtir; yukarıdaki ilk dört aday 14 Haziran 2012 günü yapılan oylamada da ilk dört sırayı aralarında paylaştılar. Bunun bir rastlantı olduğu ileri sürülemez. Adı geçen adaylar, yerleşik bir seçmen tabanına sahip oldukları gibi, yarışa erken girmenin avantajından da yararlandılar.

Erken başlayan yarışın ilginç bir yanı da, ittifak ve uzlaşma çabalarının hızla devreye sokulması oldu. Bu doğrultuda bir de toplantı düzenlendi. Amaç, Üniversite'nin 'milliyetçi-muhafazakâr' kimliğini kaybetmemesi için tek aday üzerinde birleşmekti. Ancak bu toplantıdan bir sonuç çıkmadığı gibi, arkası da gelmedi. Zira toplantıya çağrılan katılımcılar, Gazi Üniversitesi'nin dünü ve mevcut durumu konusunda aynı görüşleri taşımadıkları gibi, farklı siyasal eğilimlere ve vizyonlara sahiptiler.

Aday Bereketi İçinde Bir Aykırı Ses

Ocak'ta Ankara'ya çok kar yağdı. Yağan kar, sanki Gazi'ye aday bereketi getirdi. Üniversitemiz Profesörlerinden Vedat Bilgin ve Reşat Kasap 17 Ocak, Sacit Turanlı 19 Ocak, Burhan Aykaç 24 Ocak tarihlerinde adaylıklarını açıklayarak, yaklaşık bir aydır haklarında dolaşan söylentileri doğruladılar.

26 Ocak 2012 tarihinde ise, internet sayfalarına daha önce ismi pek geçmeyen bir adayın açıklaması düştü. Bu aday Prof. Dr. Süleyman Büyükberber'di. '**Neden Aday Oldum?**' başlıklı açıklaması aykırı bir sestir ve aşağıdaki görüşleri dillendiriyordu:

"Gazi Üniversitesi... ..devasa bir kamu kurumudur. Bilimsel üretkenlik, bilimsel üretimin kalitesi, üretkenliğin milli ekonomiye katkısı, sosyo-kültürel katkı, entellektüel katkı, kaliteli öğrenci yetiştirme, uluslararası saygınlık, halka hizmet gibi, bir üniversitede mutlaka olması gereken özelliklerden hangilerini bu dev kamu yatırımından hakkıyla alabiliyoruz. ... Millettin sırtında bir yük, hem de maalesef nankör bir yük. Kendi küçük dünyamızı, saadet zincirimizi kurmuşuz, istiyoruz da istiyoruz... Ben bu haliyle, üniversitemizi yapı olarak dağınık, düzensiz, yaptıklarından hesap vermeyen, müsrif, kavgacı, sorumsuz fakat sorunlu bir çocuk gibi görüyorum. Devlet de canına tak etse de acaba bir gün ümidiyle hala şefkatle bekleyen ebeveyn gibi. Bu değişimi ya içinde bulunan bizler aşamalı ve sancısız olarak gerçekleştireceğiz veya devlet otoritesi kendi bildiği gibi yapacak. İçinde bulunduğumuz en fazla 1-2 yıl içinde bunu yaşayarak göreceğiz."

Yukarıda yer alan değerlendirmeleri paylaşan öğretim üyeleri Üniversitemizde de, başka üniversitelerde de mutlaka vardır. Hatta rektör adayları arasında dahi bulunabilmesi olasıdır. Ancak bir rektör adayının bu görüşleri bütün açıklığıyla adaylık manifestosunda ortaya koyabilmesi için oy kaygısı taşımaması gerekir. Oylamada ilk altı içine girmeyi yeterli bulan bir adayın ciddi oy kaygısı olmaması, ancak, atama mercilerinin tercihinin kendi lehine sonuçlanacağından kuşku duymamasıyla mümkündür. Aslında bu güven duygusu son satırlara da fazlasıyla yansımış bulunuyordu.

Prof. Büyükberber adaylığını açıklayan dokuzuncu akademisyendi. Onuncu ve son aday seçim yarışına Mart'ta katılan ve oylamada 7 oy alan Prof. Dr. Sedat Demircan oldu.

Rektör Seçimlerinin Geldiği Son Nokta

Prof. Büyükberber'in çıkışı diğer adaylar tarafından gereğince değerlendirildi mi? Bunun yanıtını vermek gerçekten zor! Doğrusu, yeterince önemsendiği, önemsenmişse bile, bunun uzun süre devam ettiği söylenemez. Kuşkusuz bu olgunun önemli bir nedeni de vardı: YÖK'ün 10 Şubat'ta Üniversite'nin 10 Fakültesinin 7'sine Rektör Ayhan'ın gönderdiği 3 kişilik listelerdeki ilk isimleri dekan olarak **asaleten** ataması!

Rektör R. Ayhan'la YÖK arasındaki ilişkileri bilenler için söz konusu atamalar bir sürpriz oldu. R. Ayhan'ın desteğini alarak onun çizgisinde bir yönetimin gelmesini isteyenler rahatlar, aksi yönde düşünenlerin morali bozulmuştu. Ancak onlar da iyimser bir yorum ve teselli bulmakta gecikmedi: "Yeni YÖK Başkanı Prof. Çetinsaya yönetimindeki YÖK Genel Kurulu, demek artık üniversitelere eskisi gibi müdahale etmeyecekti." Dolayısıyla "endişeye gerek yoktu", en yüksek oyu aldıkları takdirde YÖK sıralamayı değiştirmeyecek, atanma şansları artacaktı!

Ve yarış olanca hızıyla sürdü: e-posta bombardımanları, yemekler, toplantılar, öğretim üyelerinin odalarına yapılan ziyaretlerle! "Aslolan dedikodudur" şiarını benimsemiş internet siteleriyle! Rektör adaylarının taraftarlarının yarışa gaz verme çabaları ve "benim rektörümün yemeği, diğerlerinin yemeklerinden kalabalıktı", "benim rektörümün torpilinin yanında senin rektörünün sözü mü olur" kabilinden yorumlarıyla! Doğrusu her şey bir internet sitesinin (Ekşi Sözlük), "ülkemizde rektör seçimlerinin geldiği son nokta" değerlendirmesine haklılık kazandırıyor ve ibret vericiydi.

Ülkenin diğer üniversitelerinde olduğu gibi, Gazi'de de Türkiye gündeminden büyük ölçüde kopuk yürüyen seçim yarışının, onca renkli bir kampanya havasında sürmesine karşın, öğretim üyelerinin fazla ilgisini çekemediğini gözledik. Öğretim üyelerimizin bir kısmı, sistemin geçmişte nasıl uygulandığına bakarak, oylamanın bir 'oyalama' olacağını düşünüyordu. Bir kısmı ise günlük sorunların cenderesinde, kendilerini kamu görevi yapan herhangi bir kişiden farklı görmüyor, akademik kaygılar taşıyor, onları üniversitenin geleceği ve seçim değil, geçim ilgilendiriyordu.

Seçime bir ay kala, isimlerini açıklamamakta kararlı bir grup Gazi'li, "Gazi'de Birlik Hareketi" adıyla bir girişim başlattı. Amaçları "milliyetçi-muhafazakâr" adayları tek isim çevresinde birleştirmek ve seçim çalışmalarını yürütürken bazı fakültelerde engellemelerle karşılaşan Prof. Dr. Ayşe Dursun'un 'eskaza' rektör olmasını önlemek, bunun için kendi adaylarının seçimden birinci çıkmasını sağlamaktı.

Seçim tarihi olan 14 Haziran yaklaşırken asla onaylanması mümkün olmayan başka davranışlara da tanık olduk. Üniversitedeki bazı yöneticilerin, ellerindeki olanakları, bir adayı desteklemek için fütursuzca kullanmaları ve özellikle genç akademisyenleri kadro vermemekle tehdit etmeleri gibi! Diğer taraftan, yukarıda değinmiş olduğumuz 'birlik' hedefli gayretler ve bu amaçla yapılan pazarlıklar ve toplantılar da seçimlerin bir gün öncesine kadar devam etti.

Atama Kararının Yankıları

Gazi Üniversitesi'nde yapılan oylamada 5. olan Prof. Dr. Büyükberber'in, YÖK'ün Çankaya'ya sunduğu listede 3. sıraya getirilmesi ve Cumhurbaşkanı tarafından atanması, basında oldukça geniş yer buldu ve yoğun eleştiriler aldı. Bu vesile ile bir süredir unutulmuş

(!) olan atama sistemi de tekrar hatırlandı ve yerden yere vuruldu. İşin garip yanı, atama mercilerindeki bazı yöneticilerin de sisteme veryansın etmeleri ve ‘ne yapalım, biz de yapılıcı beğenmiyoruz ama oyunun kuralları böyle’ gibi akıl almaz bir mazeret yaratma havasına girmeleri idi!

Atama kararının yoğun eleştiriler almasında etkili olan birinci faktör, ilk defa bir **büyük** üniversitede bu denli radikal bir tercihin yapılmasıydı. Geçtiğimiz 4 yıl içinde yapılan atamalardan, Gazi’deki atamayı ayıran da buydu. Öyle ki İstanbul Üniversitesi’nde yapılan oylamada 2. olan aday atanırken, Anadolu ve Marmara Üniversitelerinde 3., Hacettepe’de yine 2. olan rektör adayı atanmıştı. Gazi’de yapılan atama ise, yukarıdaki örneklere göre çok daha radikal bir tercihi yansıtıyor ve hem YÖK’ün, hem Cumhurbaşkanı’nın olası tepkileri ve karşılaşılacak zorlukları göze alarak, Gazi’de yeni bir devri başlatma konusundaki niyet ve kararlılığını gösteriyordu.

Cumhurbaşkanı’nın, 6 Temmuz tarihinde açıkladığı 20 rektör içinde yalnız Gazi, Gaziantep, Fırat, İTÜ ve Trakya’da en yüksek oyu alan adayları atamamış olması da, dikkatlerin Gazi’ye çevrilmesinde etkili oldu.

Gazi atamasına getirilen bir eleştirel yorum da 15 Temmuz tarihli Radikal gazetesini ilavesinde yazan Prof. Dr. Ahmet İnel’den geldi. İnel yazısında, Prof. Dr. S. Büyükberber’in akademik özgürlük konusundaki görüşlerini, “akademik özgürlük, yeni dönemin en gözde kavramı olacaktır” diyen Prof. Dr. A. Dursun’un görüşleriyle karşılaştırıyordu. Ulaştığı sonuç, akademisyenlerin ifade özgürlüğüne sınırlar getirilmesi gerektiğini savunan yeni rektörün, Cumhurbaşkanı tarafından tercih edilmesinde, savunduğu görüşlerin etkili olduğuydu. İnel’in yapmış olduğu tespit önemli olmakla birlikte, söz konusu atama kararının gerekçesinin daha köklü ve farklı nedenlere dayandığı oldukça açıktır.

İlk Gözlemler

Bültenimiz hazırlanırken, yeni rektör ve ekibi, yönetimde üç aylarını henüz doldurmuş bulunuyordu. Söz konusu süre, kapsamlı ve tüketici bir değerlendirme yapmak açısından yetersiz olmakla birlikte, üniversite mensuplarına yaşattığı ilkler açısından önemlidir.

Prof. R. Ayhan’ın 2008 yılında atanıp göreve başlamasından sonra, binlerce Gazi Üniversitesi mensubuna verdiği görkemli iftar yemeklerini anımsayanlar, yeni rektörün 10 Ağustos tarihli ‘Ağırlama ve Organizasyon Hakkında’ başlıklı duyurusunu okuyunca, ‘cicim ayları’nın yaşanmasının söz konusu olamayacağını anladılar: Rektörlükten izin alınmaksızın, Üniversitenin doğrudan veya dolaylı imkanlarıyla, kokteyl, davet, yemek (iftar yemeği) gibi ikram ve organizasyonların düzenlenmesine son verilmişti!

Açıklanan kararlar bununla sınırlı değildi. Tasarruf amacıyla Üniversitenin hizmet araçlarının kullanımının Rektörlük iznine bağlanması, matbu evrak basımında aynı iznin geçerli kılınması, yine 10 Ağustos tarihinde mesai saatlerine uyulmasını hatırlatan duyuruyla birlikte internet üzerinden ilan edildi.

Yeni yönetimin ısrarla vurguladığı hususların başında, Üniversite’nin büyük bir borç yükü altına sokulduğu gelmektedir. Bu bağlamda, Gazi Hastanesi’nin cihaz, alet, ilaç, serum vb. alımlar nedeniyle birikmiş borçlarının 160 milyon TL, tahsil edilemeyen alacaklar ve hakedişe bağlı olmayan borçların toplamının ise 100 milyon TL düzeyinde olduğu

belirtilmektedir. Sanınız burada aydınlatılması gereken bir nokta, Gazi Hastanesi'nin borçlarının 2008-2012 arasında, yani 4 yılda nasıl olup da on kat arttığıdır!

Tasarruf önlemlerinin kapsamı ve borçların nasıl bir plan ve takvime göre eritileceği açıklanmamıştır. Ancak bilimsel kongrelere katılanlara sağlanan desteklerin kısılması, onaylanmış bazı BAP projelerine gerekli ödemelerin yapılmaması gibi uygulamaların etkilerinin caydırıcı olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Rektör Ayhan, yönetimde 2 yılını doldurduktan kısa bir süre sonra, 2010 yılı sonlarında yayımlanan Cilt: 8, No: 2 sayılı Akademik Bülten'de, yönetimin icraatı tüm yönleriyle mercek altına alınmıştı. "Son İki Yılda Gazi Üniversitesi'nde Neler Kaydedildi?" başlıklı yazıda, akademik liyakatsızlığa prim verilerek yapılan kadrolaşma, kadro gaspları, kapatılan bölümlere öğretim elemanı alınması, uzun süreli hak mağduriyetleri, idari baskılar, hukuk dışı uygulamalar, tacizler, usulsüzlükler ortaya konmaya çalışılmıştı.

Bütün bu uygulamaların temelinde, "kendinden olmayanı" sindirmeyi ve hatta tasfiyeyi meşru gören, "ideolojik ve siyasi kaleler" inşa etme düşüncesi yatmaktadır. Akademik Bülten Cilt: 9, No: 2, Yıl: 2011'de de sergilenmeye çalışıldığı gibi, bu düşüncenin egemen olması, Üniversite'nin kurumsallaşamamasının, bir nitelik sıçraması gerçekleştirememesinin ve lise mezunlarının tercihlerinde öncelik kazanamamasının ana nedenini oluşturmuştur. Dolayısıyla bugün, haksız ve kazanılmış (müktesep) çıkarlarını korumaya çalışanlar dışında herkes, yeni rektörün göreve başladığı gün yayımladığı ilk mesajdaki şu sözlerin icraata geçirilmesi noktasında son derece duyarlıdır: "Bu seçim süreci, geçmiş seçim süreçlerinden mutlaka farklı olacaktır. Ardından bir seçim travması bırakmayacaktır. ... Herkesin özlük hakları teminat altındadır. Hiçbir Gazi'li ötekileştirilmeyecektir. Hiç kimseye negatif ayrımcılık yapılmayacaktır. İşini başarıyla ve dürüstlikle yapan akademik ve idari personele ise mutlaka pozitif ayrımcılık yapılacaktır."

Bir yönetimin değerlendirilmesinde başvurulacak mihenk taşı icraattır. Bunda kuşku yoktur. Gazi Üniversitesi'nde bilim ve aydınlanma geleneğini bugüne kadar küçümsenmeyecek bir başarıyla yaşatmış öğretim üyeleri, bundan sonra da aynı tavrı koruyarak, icraatı değerlendirme noktasında doğru olanı yapacaktır.

YENİ YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU TASLAĞI ÜZERİNE

Akademik Bülten'in bundan tam bir yıl önce yayımlanan sayısında (Cilt: 9, No: 2, Yıl: 2011), "Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırılması ve Rektörlük Seçimleri" başlıklı yazıda, iktidarın hazırladığı yeni Yükseköğretim Kanunu'nu ana hatlarıyla ele almıştık.

Söz konusu Bülten'de, getirilmek istenen modelin, piyasacı, neo-liberal, akademik özgürlük ve özerklik karşıtı yönlerini ortaya koymaya çalışarak, modelin temel anlayışıyla aramızdaki farklılıkları vurgulamıştık.

YÖK'ün hazırladığı Yükseköğretim Yasa Taslağı, bir yıl gecikmeyle açıklanmış bulunuyor. YÖK Başkanı Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya, 3 Kasım 2012 günü "Yeni Yükseköğretim Kanunu'nun anlamlı olabilmesi ve beklentilere cevap verebilmesi için" Anayasa'nın "130. ve 131. maddelerinin değiştirilmesini teklif edeceğiz" sözleriyle Taslağın yasalaşmasının önündeki ciddi bir zorluğa değindi. Ancak konuşmasının sonuna şu sözleri ekledi: "Şayet olmazsa, bazı maddeleri silerek yasayı tekrar sunmamız da mümkün" (İhlas Haber Ajansı).

Bu yazıda yeni Taslağın getireceği önemli değişiklikleri ortaya koymaya çalışırken, Anayasa'nın hangi maddeleriyle çeliştiğini de belirteceğiz.

Yönetim Anlayışı

Taslak'ta YÖK'ün adının TYÖK (Türkiye Yükseköğretim Kurulu) olarak değiştirilmesi öngörülüyor (Md. 1). Bu değişikliğin, geçmiş yıllarda oluşmuş bulunan olumsuz YÖK imajının ortadan kalkmasını sağlayacağı (!) dile getirildi. Ancak, değişikliğin gerçekleşebilmesi için Anayasa'nın 130. ve 131. maddelerinin de değiştirilmesi gerekiyor.

Taslağa göre, yeni Yükseköğretim Genel kurulu 21 üyeden oluşacak ve bunlardan 5'i TBMM, 5'i Cumhurbaşkanı, 5'i Bakanlar Kurulu, 6'sı Rektörler Kurulu tarafından seçilecektir (Md. 6). Değişiklik YÖK'ün mevcut yapısının antidemokratik karakterini kaldırmayacağı gibi, Anayasa'nın 131. maddesine de aykırı bulunuyor. Aynı aykırılık, 9 üyeden oluşması öngörülen TYÖK Yürütme Kurulu (Md. 7) için de geçerlilik taşımaktadır.

Yeni modelde "en az 10 yıldır faaliyette olan, son 5 yılda bütçesinin bir kısmını kendi öz gelirlerinden elde eden, öğretim üyesi sayısı en az 100 olan" üniversiteler kurumsallaşmış kabul ediliyor ve bu üniversitelerde öğretim elemanlarının salt çoğunluğunun oyuyla Üniversite Konseyi kurulabilmesi öngörülüyor. 11 üyeli bu Konseyin yalnız 5 üyesi öğretim üyelerince seçilebilirken, diğer 6 üyenin 4'ü Bakanlar Kurulu tarafından seçilecek, öğretim üyeleri ve Bakanlar Kurulu tarafından seçilmiş 9 üye, söz konusu üniversitenin mezunları arasından 1, üniversitenin bulunduğu ilin en çok vergi ödeyen yükümlüleri arasından 1 kişiyi Konsey'de görevlendirebilecekler.

Üniversite rektör adaylarını, Konsey'in kuracağı bir Komisyon belirleyecek, Komisyon'un belirleyeceği 3 adaydan biri Üniversite Konsey'i tarafından seçilip Başkan tarafından atanacaktır (Md. 11). Böylece yürürlükteki sisteme göre üniversite yönetimleri üzerindeki denetim daha da güçlenecektir. Yeni modelde dekanların Konsey'ce atanması öngörülmektedir (Md. 15). Gerek rektör, gerek dekan ataması, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Özel ve Yabancı Üniversiteler Gündemde

Taslak, yükseköğretimi bütünüyle ‘piyasa aktörlerine’ açmayı ana amaçları arasına koymuştur (Md. 24). Anonim şirketlerin, özel yükseköğretim kurumlarını kurabilme koşulları ve tabi olduğu esaslar Md. 29, vakıf ve özel yükseköğretim kurumlarının idari ve mali yönetimiyle ilgili konular Md. 30 ve Md. 31’de ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir. Taslak’ta tanımlanan özel üniversitelerin kurulabilmesi için de, Anayasa’nın 130. maddesinin değişmesi gerekmektedir.

Yükseköğretim piyasasının yabancı eğitim kurumlarına açılması da, yeni taslağın başlıca amaçlarından olup, Taslağın 26. maddesinde yer almaktadır. Bazı Batılı yükseköğretim kurumlarının yanı sıra, dini bilgiler alanında eğitim-öğretim vermesiyle tanınan Kahire’nin El-Ezher Üniversitesi’nin de Türkiye’de eğitim projelerini başlattığı basına yansımıştır (Cumhuriyet, 30.09.2012). Ancak yabancıların yükseköğretim kurumları açması için de Anayasa’nın 130. maddesinin değişmesi gerekmektedir.

Sözleşmeli ve Kadrolu Statü

YÖK’ün taslağına göre, (Md. 54) öğretim elemanları üniversitede kadrolu veya sözleşmeli statüde görev yapabilecektir. İlgili maddede kadrolu statüde görev yapacakların mesleki görevleriyle ilgili yükümlülükleri açık bir biçimde ortaya konmuşken, sözleşmeli statüde görev yapacakların yükümlülüklerine yer verilmemiştir.

Bu husus, devlet üniversitelerinde de yönetimin, özel vakıf üniversitelerinde olduğu gibi, sözleşme esasına tabi olarak çalışacak personelin iş güvencesini ortadan kaldıracak bir sistemi ortaya çıkaracağına işaret etmektedir. Bu amaca yönelik olarak sözleşmeli personele bir süre cazip ücretlerin verilmesi de mümkündür.

Sonuç

YÖK’ün 79 maddelik Yükseköğretim Kanunu Taslağı, 58 sayfalık bir metindir. Bu yasanın TBMM’den bu haliyle geçmesine Anayasa’nın 130. ve 131. maddeleri engeldir. Yasayla ilgili çalışmalar ilerledikçe, Yasa’nın burada değinilmeyen yönleri konusunda görüşlerimiz ortaya konmaya çalışılacaktır.

ÜNİVERSİTELER VE MEDYA

Doç. Dr. Ruhdan Uzun

Üniversiteler ve medya... Demokrasinin güvencesi ve iki önemli dayanağı olan bu iki kurumu bir araya getiren kavram özgürlük, özellikle de ifade özgürlüğü...

İdeal olarak hem medyanın hem de üniversitelerin özgür olması gerekiyor. Çünkü her iki kurum da aslında gerçeği arıyor. Farklı yöntemlerle ve farklı amaçlarla, ama nihai hedef her ikisi için de gerçeğe ulaşmak.

Üniversiteler bir toplumdaki bilgi üreten kurumlar olarak bilimsel gerçeği yakalamaya çalışırken; medya günlük gerçeği, güncelin gerçeğini ortaya çıkarıp okuruna/izleyicisine aktarmaya çalışıyor.

Ama gerçek, apaçık ortada durmuyor. Onu araştırmak, bulup ortaya çıkarmak ve ifade etmek gerek. Bu da ancak özgür bir ortamda gerçekleşebilir, çünkü gerçeklerin ortaya dökülmesi herkesin hoşuna gitmiyor. Bu yüzden gerçekler çarpıtılıyor, saptırılıyor, eğilip bükülüyor...

Oysa herkesin gerçeğe gereksinimi var. Çünkü gerçeğe giden bilgi güçtür, bilginin kontrolü ise gücün aracıdır. Bu yüzden iktidarlar bilgiyi kontrol ederek gerçeği çarpıtmanın bin bir çeşit yolunu icat ediyorlar. Çünkü gerçeğin ortaya konması sorgulanmasına neden olabiliyor, sorgulama ise beraberinde dünyayı değiştirme çabasına (küçük de olsa) yol açabilir. Statükoya zarar verebilir, hatta onu sarsabilir.

Açıktır ki hiçbir iktidarın işine gelmiyor bu. İşte bu nedenle günümüzün demokratik toplumlarında iktidarlar kendi üniversitelerini ve kendi medyalarını oluşturmanın peşindedir. Bunu başardıklarında ise üniversiteler ve medya gerçeğin peşindeki kurumlar olmak yerine rızanın üretilmesinin araçları olarak işlev görüyorlar.

Üniversite sistemin gereksinim duyduğu insan tipini üretiyor: Düşünmeyen, eleştirmeyen, sorgulamayan, karşı çıkmayan, susan konuşmayan ama boyun eğen...

Üniversite sistemin gereksinim duyduğu bilgiyi üretiyor: iktidarın sürdürülmesinde işlevsel olan bilgiyi, var olanı meşrulaştıran bilgiyi...

Medya gerçeği süzgeçten geçirerek, çarpıtarak, saptırarak biçimlendirme yoluyla zihinleri kontrol etmenin aracı oluyor. Medya gücü sayesinde insanları kontrol altında tutmak, yönlendirmek ve yönetmek kolaylaşıyor.

İktidarın kendi üniversitelerini ve kendi medyasını yaratmasının en kolay yolu ise özgürlükleri kısıtlamak, daraltmak, gerekirse ortadan kaldırmak.

Her yıl Mayıs ayının üçüncü günü Dünya Basın Özgürlüğü günü olarak kutlanıyor. Ancak veriler basının hiç de özgür olmadığını kanıtı. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün (RSF) verilerine göre geçen yılında dünya çarpında 66 gazeteci öldürüldü. Türkiye, RSF'nin 179 ülkeden oluşan basın özgürlüğü listesinde ise yine gerilerde, 148. sırada yer alıyor.

Türkiye'deki 93 basın meslek örgütünü bünyesinde barındıran Gazeteciler Özgürlük Platformu'nun (GÖP) Dünya Basın Özgürlüğü Günü'yle ilgili açıklamasında ülkede 100'e yakın gazetecinin hapiste bulunduğu, gazeteciler hakkında açılmış davaların da 10 bini bulunduğu belirtiliyor. Böyle bir ortamda ise oto sansür gazeteciler arasında bir virüs gibi yayılıyor.

Gazeteciler üzerindeki baskı yalnızca hükümetlerin yasalarından kaynaklanmıyor. Kapitalizmin gereklerine göre işleyen medya kuruluşları ekonomik baskılarla da karşı karşıya kalabiliyor. Bu baskılar karşısında medya kuruluşlarının ilk feda edecekleri şey ise haber oluyor. Haberler, küresel medya şirketlerinin gelirinin büyük bir bölümüne kaynak oluştururken günümüzde yalnızca çok küçük bir bölüme karşılık geliyor. Haberler, küresel şirketler toplulukları içinde giderek daha küçük bir parça halini aldıkça gazeteciliği barındıran

haber şirketleri geleneği de yıkıyor. Gazetecilik eğlence dünyası, e-ticaret, enerji sektörü tarafından satın alınıyor. Haberin gerçek dünyası medyadaki yerini eğlence endüstrisinin fantezi dünyasına bırakıyor.

Neo-liberal dünyada, ekonomilerin büyük ölçüde dayandığı bilgiyi üreten stratejik iki kurum medya ve üniversite. Küresel, ekonomik ve siyasal bir dönüşüm olan neo-liberalizm, toplumsal yaşamın her alanını piyasa mantığına tabi kılmaya ve her şeyi özel olarak sahip olunan, alınan ve kâr için satılan bir meta haline getirmeyi hızlandırdığından beri, hükümetler ve iş dünyası medya yanında üniversiteleri de kapitalizme sistematik olarak tabi kılmak için dönüştürmeye çalışıyor.

Bu dönüşüm, üniversitede bilimsel özgürlük ve akademik özerkliğin yok edilmesini gerektiriyor. Bilimsel özgürlük üniversitelerde yapılan araştırma ve öğretimde ifade ve hareket özgürlüğü olarak ifade özgürlüğünü güvence altına alır; bilginin ve gerçeğin açığa çıkmasının zemini oluşturur. Akademik özerklik ise üniversitenin özgürce kararlar alabilmesini sağlarken, siyasal erkin güdümüne girmesini engeller.

Oysa seçilmiş olmaktan çok atanmış kadroların yönetimindeki üniversiteler, bilinenin daha yüksek sesle yinelendiği merkezler haline geliyor. Medya gibi akademik dünya da egemen yönelimi yansıtabilecek biçimde bilinçli ya da farkında olmaksızın yanlış nedensellik bağları kuruyor ve bu bağların yayılmasını sağlıyor. Neo-liberal üniversite ve medya dünyasında neyin nerede nasıl üretileceği ve dağıtılacağı; neyin nasıl araştırılacağını belirleyen artık nesnel gerçekler değil öznel çıkarlar oluyor.

Haberin yanında eğitimin de metalaşması, daha iyi üniversiteler için yürütülen mücadelenin küresel kapitalizme karşı yürütülen mücadeleden ayrılamayacağını gösteriyor. Yoksa özgürlükleri daraltan şeffaf duvarlar, medyanın ve üniversitelerin sistemi meşrulaştırarak sürekliliğini sağlamada kullandıkları göz alıcı yöntemlerle giderek daha görünmez, giderek daha bilinmez olacak, ama giderek daralacak.

SAĞLIKTA TAM GÜN KARMAŞASI SÜRÜYOR

Anayasa Mahkemesi'nin üniversite hastanelerinde çalışan öğretim üyelerinin, "tam gün" çalışma esaslarını düzenleyen 650 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameyi (KHK) 18.07.2012 tarihinde iptal eden kararından sonra, gözler tekrar Hükümete çevrildi. Mahkeme'nin iptal gerekçesi, söz konusu "düzenlemenin KHK tarafından yapılamayacağı, bunun için yeni bir yasanın çıkması" olduğundan ve yeni düzenlemenin çıkması için tanınan 6 aylık sürenin bitimine yaklaşık 2 ay kaldığından yeni yasa merakla bekleniyor.

Bu arada Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği 27 madde arasında; "devlet ve üniversite hastanelerindeki doktor ve öğretim üyelerinin özel muayenehane açmalarına getirilen sınırlama" (Md. 38) ve "özel muayenehane açıp da, üniversite hastanelerinde çalışan öğretim üyelerinin sadece derse girip, araştırma yapabileceği, muayene-ameliyat gibi mesleki faaliyetlerde bulunamayacağı" (Md. 40) ve "söz konusu öğretim üyelerinin üniversitelerinde idari görev alamayacağı" (Md. 36) yürürlükten kalkmış bulunuyor.

Ancak, yeni yasanın kısa sürede çıkması beklendiğinden, yukarıda yer alan ve iptal edilen kısıtlamalar uygulanmaya devam ediyor. Benzer biçimde, 29 Eylül 2012'de yayımlanan Sağlık'ta Uygulama Tebliği ile, YÖK Yasası kapsamındaki üniversitelerde, öğretim üyesi muayenelerinde artırmaya ve farklılaştırarak uygulamaya, Sosyal Güvenlik Kurumu yetkili kılındığı halde, SGK bu konuda bir adım atmadığından Gazi Hastanesi'nde eski uygulama sürüyor.

ÜNİVERSİTE'DEN HABERLER

TOKİ'ye Devredilen Arsa Karşılığında Bina Yapımı

Gazi Üniversitesi tarafından TOKİ'ye devredilen Çukurambar Mahallesi'ndeki 57.788 m²'lik arsa karşılığında, Gazi Eğitim Fakültelerinin K ve L Bloklarının yıkılarak otopark girişine 8-10 katlı bir binanın yapılacağı, ayrıca MEB'e ait Ders Araçları Eğitim Merkezi'nin yerine inşa edilecek yapılara Edebiyat Fakültesi ve Enstitüler ile Fen laboratuvarlarının taşınacağı öğrenildi.

TOKİ'ye devredilen arsa için düzenlenen ihaleyi ise 275 milyon 220 bin TL gelir payı öneren Türkerler İnşaat, Turizm, Madencilik, Enerji Üretim, Ticaret ve Sanayi A. Ş. ile Gestaş İnşaat, Turizm, Madencilik, Enerji Üretim, Ticaret ve Sanayi iş ortaklığının kazandığı öğrenildi (Habertürk Ekonomi, 7.10.2012).

Mogan Üniversitesi'nin Kurulması Gündemde

Gazi'nin Gölbaşı Yerleşkesinde Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi tasfiye sürecinde bulunuyor. Bu Fakülte'nin öğretim elemanlarıyla, yine tasfiye sürecinde bulunan Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi'nin Eğitim Bölümlerinde görev yapan öğretim elemanları, kadro aktarımı veya yeni kadro ilanı yoluyla Üniversite'nin diğer fakültelerinde kendi alanlarına uyan birimlerde görevlendirilecekler.

Diğer taraftan; Sanat ve Tasarım Fakültesi, Gölbaşı'na taşınmış bulunuyor. Yine tasfiye sürecindeki Mesleki Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının, yapımı devam eden bir binaya taşınacağı açıklanmış bulunuyor.

YÖK'ün de benimsediği belirtilen bir konu, tasfiye sürecinin bitiminden sonra Gazi'nin Gölbaşı Yerleşkesindeki Turizm ve Sanat ve Tasarım Fakülteleri ile buraya taşınacak bir fakültenin, Gazi Yerleşkesine sınırdaş olan Ankara Üniversitesi bünyesindeki akademik birimlerle birlikte kurulacak olan Mogan Üniversitesi'nin çekirdeğini oluşturmasıdır.

Dekanlar: Göreve Devam mı?

Yeni rektörlerin göreve başlamasıyla, eski yönetim döneminde YÖK tarafından atanmış dekanların görev başında kalmaları, Gazi Üniversitesi'nde 2000 yılından beri sorun oluşturmuştur. Yeni rektörlerin eski yöneticilerle çalışmak istememelerinin en dramatik örnekleri 2008 yılında yaşanmıştır. Hatırlanacağı gibi Rektör Ayhan göreve başladıktan sonra, istifayı kabul etmeyen Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı ile Eğitim Bilimleri ve Fen Bilimleri Enstitüleri Müdürleri hakkında disiplin soruşturmaları açılmış ve bu yöneticilere çeşitli disiplin cezaları verilmiştir.

Habertürk Gazetesi'nin 15.09.2012 tarihli sayısında, Balçıçek İlter yeni bir iddiayı gündeme taşımıştır. Buna göre Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekanı, istifa isteğini kabul etmediği için Rektör'ün kendisini tehdit ettiğini ileri sürerek suç duyurusunda bulunmuş, ayrıca YÖK'e şikayet dilekçesi vermiştir. Rektör ise tehdit iddiasını reddederek, Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekanı'nın aynı zamanda tasfiye sürecindeki Mesleki Eğitim Fakültesi

Dekanlığını da vekaleten yürüttüğünü, göreve başladıktan sonra Mesleki Eğitim Fakültesi Dekanlığı'na önerdiği bir profesörün YÖK tarafından atanmış olduğunu belirtmiştir. Rektör “YÖK atamamış olsa kendi tercih ettiğim kişilerle çalışmak isterdim” sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur (Habertürk, 22.09.2012).

Milli Eğitim Bakanlığı – Gazi Üniversitesi Davalık

1990 yılında Yüksek Öğretmen Okulu olarak kullanılmak üzere önce Üniversitemize, sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na tahsis edilen Beşevler – Teknik Okullar arasındaki 65.350 m²'lik taşınmaz nedeniyle iki kamu kurumu davalık oldu. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Maliye Bakanlığı'nın 3 Kasım 2004 tarihli işlem ile Gazi Üniversitesi'ne tahsis kararını tümüyle yürürlükten kaldırmasına karşı dava açtı, ancak Ankara 6. İdare Mahkemesi davayı reddetti. Gazi Üniversitesi taşınmazın kendisine tahsis amacının ortadan kalkmadığını ve bir başka kamu kurumu tarafından kullanılıyor olmasının, tahsisin kaldırılması için yeterli bir neden oluşturmadığını, Üniversite'nin bina ve tesise ihtiyacı bulunduğunu belirterek kararı temyiz etti. Danıştay 10. Dairesi de İdare Mahkemesi'nin kararını bozarak, dava dosyasını yeniden görüşülmek üzere 6. İdare Mahkemesi'ne gönderdi (Hürriyet, 17.09.2012).

Diğer taraftan, Prof. Dr. Süleyman Büyükberber'in, Cumhuriyet Gazetesi'nin 09.10.2012 tarihli Ankara ilavesinde yaptığı açıklama, son noktada anlaşmazlığın çözümüne Danıştay'ın karar vereceğini ortaya koyuyor. Rektör, Ankara Üniversitesi ile Gazi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi arasında yeni fakülte binaları inşa etmeyi planladıklarını belirtirken, “Arazinin bize devredilmesi ile MEB'in bize gösterdiği yerlerdeki okulların inşası ve düzenlemesine yardım edebiliriz. Ben MEB'in bu konuda anlayış göstereceğine eminim” sözleriyle, Üniversite lehine bir sonuçtan umutlu olduğunu vurgulamıştır.

BİR DEVİR BİTERKEN

Gazi Üniversitesi'nde Prof. Dr. Süleyman Büyükberber'in 6 Ağustos günü rektörlük görevini devralmasıyla bir devrin de sonuna gelindiğine tanık oluyoruz. Her kurumda olduğu gibi, üniversitemizde de eski devrin sonlanması, bir süreç biçiminde gelişecektir. Bu sürecin düz ya da kesintili bir seyir izleyip izlemeyeceğini ve ne kadar süreceğini önümüzdeki günler gösterecektir. Ancak, yarınları öngörebilmek açısından, sonun başlangıcına nasıl geldiğini anımsamakta yarar vardır.

İlginç Bir Yarış

Gazi'de rektör adayları arasındaki yarış, birçok üniversiteye göre oldukça erken start aldı. Daha eğitim öğretim-dönemi başlarken, yani Eylül 2011'de, bazı profesörlerin propaganda çalışmasına yöneldiği gözleniyordu. Bir aday, Ekim'de seçim bürosu açarken, bir başka adayın kısa bir süre sonra, meslek dergisi görünümümlü bir 'rektör adayları özel sayısı'ni tüm öğretim üyelerine gönderdiği, bir üçüncü adayın Aralık başında Kültür Merkezi'nde kokteyl verdiği hayretle izlendi.

Seçimlere, daha doğrusu YÖK terminolojisiyle 'rektör adayları belirleme temayül yoklaması'na 8-9 ay varken, bu acelenin nedeni neydi? Akla gelen ilk neden, Prof. Dr. Rıza Ayhan'ın tekrar aday olamayacağı gerçeğinden kaynaklanan boşluk ve belirsizlikti. Bu belirsizliği, Rektör Ayhan'ın görev döneminin özellikle son üç yılının, hükümet ve YÖK'le ilişkiler açısından parlak bir tablo sergilememesi güçlendiriyordu.

Rektör Ayhan'la YÖK ve siyasal iktidar arasındaki uyumsuzluk ilk kez 2009 yılında kamuoyuna yansımıştı. Örneğin 22 Ekim 2009 tarihli Habertürk, 17. sayfasında "Gazi Rektörünün Yardım İsyanı" başlığı altında Rıza Ayhan'ın şu görüşlerine yer veriyordu: "Üniversitelerde Kürtçe bölüm açılmasına, demokratik açılıma karşı çıktım. 'Rotasyon kararı ve üniversitelerin bölünmesi hukuka, Anayasa'ya aykırıdır' dedim. Doğruları söyledim. Bu nedenle Gazi Üniversitesi cezalandırılıyor." Daha az öğrencisi olan üniversitelere kendilerinden 4 kat fazla Hazine yardımı yapılacağını belirten Ayhan, "isyan ediyorum" dedi.

Üniversite seçim havasına girmeye başlarken, Gazi Üniversitesi'ni yakından ilgilendiren bir başka haber gazete sayfalarına düştü. 12 Eylül 2011 tarihli Zaman'da "Ankara Polisinden Ülkü Ocaklarına Baskın" başlığı altında şu bilgiler yer alıyordu: "Ankara Ülkü Ocakları'na yönelik operasyonda 36 kişi gözaltına alındı. ... Gözaltına alınan şahısların, başta Gazi Üniversitesi olmak üzere fakültelerde silahlı yaralama, öğrencilerin eğitim hakkını engelleme, baskı kurmak suretiyle darp, tehdit, kasten yaralama olaylarına karıştığı iddia edildi."

Ayrıntılarına girmeye gerek görmediğimiz ikinci haber, bir ilk olması bakımından önem taşıyordu. Ancak söz konusu haberde geçen operasyona karşın, özellikle öğrencilerin öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğine yönelik tehditler yer yer 2012 yılında da sürdü.

İşte bu konjonktürde, beklentilerin körüklediği yarış olanca hızıyla devam ederken, dört profesörümüzün rektör adaylığı açıklamaları aşağıdaki tarihlerde internet sayfalarına düşerek kesinleşti: Aydın Karapınar (13 Kasım), Derviş Yılmaz (8 Aralık), Peyami Cinaz (10 Aralık), Ayşe Dursun (28 Aralık). İlginçtir; yukarıdaki ilk dört aday 14 Haziran 2012 günü

yapılan oylamada da ilk dört sırayı aralarında paylaştılar. Bunun bir rastlantı olduğu ileri sürülemez. Adı geçen adaylar, yerleşik bir seçmen tabanına sahip oldukları gibi, yarışa erken girmenin avantajından da yararlandılar.

Erken başlayan yarışın ilginç bir yanı da, ittifak ve uzlaşma çabalarının hızla devreye sokulması oldu. Bu doğrultuda bir de toplantı düzenlendi. Amaç, Üniversite'nin 'milliyetçi-muhafazakâr' kimliğini kaybetmemesi için tek aday üzerinde birleşmekti. Ancak bu toplantıdan bir sonuç çıkmadığı gibi, arkası da gelmedi. Zira toplantıya çağrılan katılımcılar, Gazi Üniversitesi'nin dünü ve mevcut durumu konusunda aynı görüşleri taşımadıkları gibi, farklı siyasi eğilimlere ve vizyonlara sahiptiler.

Aday Bereketi İçinde Bir Aykırı Ses

Ocak'ta Ankara'ya çok kar yağdı. Yağan kar, sanki Gazi'ye aday bereketi getirdi. Üniversitemiz Profesörlerinden Vedat Bilgin ve Reşat Kasap 17 Ocak, Sacit Turanlı 19 Ocak, Burhan Aykaç 24 Ocak tarihlerinde adaylıklarını açıklayarak, yaklaşık bir aydır haklarında dolaşan söylentileri doğruladılar.

26 Ocak 2012 tarihinde ise, internet sayfalarına daha önce ismi pek geçmeyen bir adayın açıklaması düştü. Bu aday Prof. Dr. Süleyman Büyükberber'di. '**Neden Aday Oldum?**' başlıklı açıklaması aykırı bir sestir ve aşağıdaki görüşleri dillendiriyordu:

"Gazi Üniversitesi... ..devasa bir kamu kurumudur. Bilimsel üretkenlik, bilimsel üretimin kalitesi, üretkenliğin milli ekonomiye katkısı, sosyo-kültürel katkı, entellektüel katkı, kaliteli öğrenci yetiştirme, uluslararası saygınlık, halka hizmet gibi, bir üniversitede mutlaka olması gereken özelliklerden hangilerini bu dev kamu yatırımından hakkıyla alabiliyoruz. ... Millettin sırtında bir yük, hem de maalesef nankör bir yük. Kendi küçük dünyamızı, saadet zincirimizi kurmuşuz, istiyoruz da istiyoruz... Ben bu haliyle, üniversitemizi yapı olarak dağınık, düzensiz, yaptıklarından hesap vermeyen, müsrif, kavgacı, sorumsuz fakat sorunlu bir çocuk gibi görüyorum. Devlet de canına tak etse de acaba bir gün ümidiyle hala şefkatle bekleyen ebeveyn gibi. Bu değişimi ya içinde bulunan bizler aşamalı ve sancısız olarak gerçekleştireceğiz veya devlet otoritesi kendi bildiği gibi yapacak. İçinde bulunduğumuz en fazla 1-2 yıl içinde bunu yaşayarak göreceğiz."

Yukarıda yer alan değerlendirmeleri paylaşan öğretim üyeleri Üniversitemizde de, başka üniversitelerde de mutlaka vardır. Hatta rektör adayları arasında dahi bulunabilmesi olasıdır. Ancak bir rektör adayının bu görüşleri bütün açıklığıyla adaylık manifestosunda ortaya koyabilmesi için oy kaygısı taşımaması gerekir. Oylamada ilk altı içine girmeyi yeterli bulan bir adayın ciddi oy kaygısı olmaması, ancak, atama mercilerinin tercihinin kendi lehine sonuçlanacağından kuşku duymamasıyla mümkündür. Aslında bu güven duygusu son satırlara da fazlasıyla yansımış bulunuyordu.

Prof. Büyükberber adaylığını açıklayan dokuzuncu akademisyendi. Onuncu ve son aday seçim yarışına Mart'ta katılan ve oylamada 7 oy alan Prof. Dr. Sedat Demircan oldu.

Rektör Seçimlerinin Geldiği Son Nokta

Prof. Büyükberber'in çıkışı diğer adaylar tarafından gereğince değerlendirildi mi? Bunun yanıtını vermek gerçekten zor! Doğrusu, yeterince önemsendiği, önemsenmişse bile, bunun uzun süre devam ettiği söylenemez. Kuşkusuz bu olgunun önemli bir nedeni de vardı: YÖK'ün 10 Şubat'ta Üniversite'nin 10 Fakültesinin 7'sine Rektör Ayhan'ın gönderdiği 3 kişilik listelerdeki ilk isimleri dekan olarak **asaleten** ataması!

Rektör R. Ayhan'la YÖK arasındaki ilişkileri bilenler için söz konusu atamalar bir sürpriz oldu. R. Ayhan'ın desteğini alarak onun çizgisinde bir yönetimin gelmesini isteyenler rahatlarken, aksi yönde düşünenlerin morali bozulmuştu. Ancak onlar da iyimser bir yorum ve teselli bulmakta gecikmedi: "Yeni YÖK Başkanı Prof. Çetinsaya yönetimindeki YÖK Genel Kurulu, demek artık üniversitelere eskisi gibi müdahale etmeyecekti." Dolayısıyla "endişeye gerek yoktu", en yüksek oyu aldıkları takdirde YÖK sıralamayı değiştirmeyecek, atanma şansları artacaktı!

Ve yarış olanca hızıyla sürdü: e-posta bombardımanları, yemekler, toplantılar, öğretim üyelerinin odalarına yapılan ziyaretlerle! "Aslolan dedikodudur" şiarını benimsemiş internet siteleriyle! Rektör adaylarının taraftarlarının yarışa gaz verme çabaları ve "benim rektörümün yemeği, diğerlerinin yemeklerinden kalabalıktı", "benim rektörümün torpilinin yanında senin rektörünün sözü mü olur" kabilinden yorumlarıyla! Doğrusu her şey bir internet sitesinin (Ekşi Sözlük), "ülkemizde rektör seçimlerinin geldiği son nokta" değerlendirmesine haklılık kazandırıyor ve ibret vericiydi.

Ülkenin diğer üniversitelerinde olduğu gibi, Gazi'de de Türkiye gündeminden büyük ölçüde kopuk yürüyen seçim yarışının, onca renkli bir kampanya havasında sürmesine karşın, öğretim üyelerinin fazla ilgisini çekemediğini gözledik. Öğretim üyelerimizin bir kısmı, sistemin geçmişte nasıl uygulandığına bakarak, oylamanın bir 'oyalama' olacağını düşünüyordu. Bir kısmı ise günlük sorunların cenderesinde, kendilerini kamu görevi yapan herhangi bir kişiden farklı görmüyor, akademik kaygılar taşıyor, onları üniversitenin geleceği ve seçim değil, geçim ilgilendiriyordu.

Seçime bir ay kala, isimlerini açıklamamakta kararlı bir grup Gazi'li, "Gazi'de Birlik Hareketi" adıyla bir girişim başlattı. Amaçları "milliyetçi-muhafazakâr" adayları tek isim çevresinde birleştirmek ve seçim çalışmalarını yürütürken bazı fakültelerde engellemelerle karşılaşan Prof. Dr. Ayşe Dursun'un 'eskaza' rektör olmasını önlemek, bunun için kendi adaylarının seçimden birinci çıkmasını sağlamaktı.

Seçim tarihi olan 14 Haziran yaklaşırken asla onaylanması mümkün olmayan başka davranışlara da tanık olduk. Üniversitedeki bazı yöneticilerin, ellerindeki olanakları, bir adayı desteklemek için fütursuzca kullanmaları ve özellikle genç akademisyenleri kadro vermemekle tehdit etmeleri gibi! Diğer taraftan, yukarıda değinmiş olduğumuz 'birlik' hedefli gayretler ve bu amaçla yapılan pazarlıklar ve toplantılar da seçimlerin bir gün öncesine kadar devam etti.

Atama Kararının Yankıları

Gazi Üniversitesi'nde yapılan oylamada 5. olan Prof. Dr. Büyükberber'in, YÖK'ün Çankaya'ya sunduğu listede 3. sıraya getirilmesi ve Cumhurbaşkanı tarafından atanması, basında oldukça geniş yer buldu ve yoğun eleştiriler aldı. Bu vesile ile bir süredir unutulmuş

(!) olan atama sistemi de tekrar hatırlandı ve yerden yere vuruldu. İşin garip yanı, atama mercilerindeki bazı yöneticilerin de sisteme veryansın etmeleri ve ‘ne yapalım, biz de yapıları beğenmiyoruz ama oyunun kuralları böyle’ gibi akıl almaz bir mazeret yaratma havasına girmeleri idi!

Atama kararının yoğun eleştiriler almasında etkili olan birinci faktör, ilk defa bir **büyük** üniversitede bu denli radikal bir tercihin yapılmasıydı. Geçtiğimiz 4 yıl içinde yapılan atamalardan, Gazi’deki atamayı ayıran da buydu. Öyle ki İstanbul Üniversitesi’nde yapılan oylamada 2. olan aday atanırken, Anadolu ve Marmara Üniversitelerinde 3., Hacettepe’de yine 2. olan rektör adayı atanmıştı. Gazi’de yapılan atama ise, yukarıdaki örneklere göre çok daha radikal bir tercihi yansıtıyor ve hem YÖK’ün, hem Cumhurbaşkanı’nın olası tepkileri ve karşılaşılabilecek zorlukları göze alarak, Gazi’de yeni bir devri başlatma konusundaki niyet ve kararlılığını gösteriyordu.

Cumhurbaşkanı’nın, 6 Temmuz tarihinde açıkladığı 20 rektör içinde yalnız Gazi, Gaziantep, Fırat, İTÜ ve Trakya’da en yüksek oyu alan adayları atamamış olması da, dikkatlerin Gazi’ye çevrilmesinde etkili oldu.

Gazi atamasına getirilen bir eleştirel yorum da 15 Temmuz tarihli Radikal gazetesi ilavesinde yazan Prof. Dr. Ahmet İnel’den geldi. İnel yazısında, Prof. Dr. S. Büyükberber’in akademik özgürlük konusundaki görüşlerini, “akademik özgürlük, yeni dönemin en gözde kavramı olacaktır” diyen Prof. Dr. A. Dursun’un görüşleriyle karşılaştırıyordu. Ulaştığı sonuç, akademisyenlerin ifade özgürlüğüne sınırlar getirilmesi gerektiğini savunan yeni rektörün, Cumhurbaşkanı tarafından tercih edilmesinde, savunduğu görüşlerin etkili olduğuydu. İnel’in yapmış olduğu tespit önemli olmakla birlikte, söz konusu atama kararının gerekçesinin daha köklü ve farklı nedenlere dayandığı oldukça açıktır.

İlk Gözlemler

Bültenimiz hazırlanırken, yeni rektör ve ekibi, yönetimde üç aylarını henüz doldurmuş bulunuyordu. Söz konusu süre, kapsamlı ve tüketici bir değerlendirme yapmak açısından yetersiz olmakla birlikte, üniversite mensuplarına yaşattığı ilkler açısından önemlidir.

Prof. R. Ayhan’ın 2008 yılında atanıp göreve başlamasından sonra, binlerce Gazi Üniversitesi mensubuna verdiği görkemli iftar yemeklerini anımsayanlar, yeni rektörün 10 Ağustos tarihli ‘Ağırlama ve Organizasyon Hakkında’ başlıklı duyurusunu okuyunca, ‘cicim ayları’nın yaşanmasının söz konusu olamayacağını anladılar: Rektörlükten izin alınmaksızın, Üniversitenin doğrudan veya dolaylı imkanlarıyla, kokteyl, davet, yemek (iftar yemeği) gibi ikram ve organizasyonların düzenlenmesine son verilmişti!

Açıklanan kararlar bununla sınırlı değildi. Tasarruf amacıyla Üniversitenin hizmet araçlarının kullanımının Rektörlük iznine bağlanması, matbu evrak basımında aynı iznin geçerli kılınması, yine 10 Ağustos tarihinde mesai saatlerine uyulmasını hatırlatan duyuruyla birlikte internet üzerinden ilan edildi.

Yeni yönetimin ısrarla vurguladığı hususların başında, Üniversite’nin büyük bir borç yükü altına sokulduğu gelmektedir. Bu bağlamda, Gazi Hastanesi’nin cihaz, alet, ilaç, serum vb. alımlar nedeniyle birikmiş borçlarının 160 milyon TL, tahsil edilemeyen alacaklar ve hakedişe bağlı olmayan borçların toplamının ise 100 milyon TL düzeyinde olduğu

belirtilmektedir. Sanırım burada aydınlatılması gereken bir nokta, Gazi Hastanesi'nin borçlarının 2008-2012 arasında, yani 4 yılda nasıl olup da on kat arttığıdır!

Tasarruf önlemlerinin kapsamı ve borçların nasıl bir plan ve takvime göre eritileceği açıklanmamıştır. Ancak bilimsel kongrelere katılanlara sağlanan desteklerin kısılması, onaylanmış bazı BAP projelerine gerekli ödemelerin yapılmaması gibi uygulamaların etkilerinin caydırıcı olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Rektör Ayhan, yönetimde 2 yılını doldurduktan kısa bir süre sonra, 2010 yılı sonlarında yayımlanan Cilt: 8, No: 2 sayılı Akademik Bülten'de, yönetimin icraatı tüm yönleriyle mercek altına alınmıştı. "Son İki Yılda Gazi Üniversitesi'nde Neler Kaydedildi?" başlıklı yazıda, akademik liyakatsizliğe prim verilerek yapılan kadrolaşma, kadro gaspları, kapatılan bölümlere öğretim elemanı alınması, uzun süreli hak mağduriyetleri, idari baskılar, hukuk dışı uygulamalar, tacizler, usulsüzlükler ortaya konmaya çalışılmıştı.

Bütün bu uygulamaların temelinde, "kendinden olmayanı" sindirmeyi ve hatta tasfiyeyi meşru gören, "ideolojik ve siyasi kaleler" inşa etme düşüncesi yatmaktadır. Akademik Bülten Cilt: 9, No: 2, Yıl: 2011'de de sergilenmeye çalışıldığı gibi, bu düşüncenin egemen olması, Üniversite'nin kurumsallaşamamasının, bir nitelik sıçraması gerçekleştirememesinin ve lise mezunlarının tercihlerinde öncelik kazanamamasının ana nedenini oluşturmuştur. Dolayısıyla bugün, haksız ve kazanılmış (müktesep) çıkarlarını korumaya çalışanlar dışında herkes, yeni rektörün göreve başladığı gün yayımladığı ilk mesajdaki şu sözlerin icraata geçirilmesi noktasında son derece duyarlıdır: "Bu seçim süreci, geçmiş seçim süreçlerinden mutlaka farklı olacaktır. Ardından bir seçim travması bırakmayacaktır. ... Herkesin özlük hakları teminat altındadır. Hiçbir Gazi'li ötekileştirilmeyecektir. Hiç kimseye negatif ayrımcılık yapılmayacaktır. İşini başarıyla ve dürüstlikle yapan akademik ve idari personele ise mutlaka pozitif ayrımcılık yapılacaktır."

Bir yönetimin değerlendirilmesinde başvurulacak mihenk taşı icraattır. Bunda kuşku yoktur. Gazi Üniversitesi'nde bilim ve aydınlanma geleneğini bugüne kadar küçümsenmeyecek bir başarıyla yaşatmış öğretim üyeleri, bundan sonra da aynı tavrı koruyarak, icraatı değerlendirme noktasında doğru olanı yapacaktır.

EDİTÖR'ÜN NOTU

Değerli Üyemiz

Yaklaşık bir yıllık aradan sonra Bültenimizi yeniden yayımlıyoruz.

Bu sayıda, Üniversitemizde gerçekleşen yönetim değişikliği ve Üniversitemizden haberlerin yanında, Üniversite – medya ilişkilerini elen alan bir yazı ile yeni YÖK yasası taslağına ilişkin görüşlerimizin bir özeti ve Sağlıkta Tam Gün karmaşasına ilişkin kısa bir açıklama yer alıyor.

Hepinizi Bültenimize aktif katkılarda bulunmaya çağırır, sağlık ve esenlikler dilerim.

Saygılarımla
Prof. Dr. M. Tuba Ongun
Editör

SAĞLIKTA TAM GÜN KARMAŞASI SÜRÜYOR

Anayasa Mahkemesi'nin üniversite hastanelerinde çalışan öğretim üyelerinin, "tam gün" çalışma esaslarını düzenleyen 650 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameyi (KHK) 18.07.2012 tarihinde iptal eden kararından sonra, gözler tekrar Hükümete çevrildi. Mahkeme'nin iptal gerekçesi, söz konusu "düzenlemenin KHK tarafından yapılamayacağı, bunun için yeni bir yasanın çıkması" olduğundan ve yeni düzenlemenin çıkması için tanınan 6 aylık sürenin bitimine yaklaşık 2 ay kaldığından yeni yasa merakla bekleniyor.

Bu arada Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği 27 madde arasında; "devlet ve üniversite hastanelerindeki doktor ve öğretim üyelerinin özel muayenehane açmalarına getirilen sınırlama" (Md. 38) ve "özel muayenehane açıp da, üniversite hastanelerinde çalışan öğretim üyelerinin sadece derse girip, araştırma yapabileceği, muayene-ameliyat gibi mesleki faaliyetlerde bulunamayacağı" (Md. 40) ve "söz konusu öğretim üyelerinin üniversitelerinde idari görev alamayacağı" (Md. 36) yürürlükten kalkmış bulunuyor.

Ancak, yeni yasanın kısa sürede çıkması beklendiğinden, yukarıda yer alan ve iptal edilen kısıtlamalar uygulanmaya devam ediyor. Benzer biçimde, 29 Eylül 2012'de yayımlanan Sağlık'ta Uygulama Tebliği ile, YÖK Yasası kapsamındaki üniversitelerde, öğretim üyesi muayenelerinde artırmaya ve farklılaştırarak uygulamaya, Sosyal Güvenlik Kurumu yetkili kılındığı halde, SGK bu konuda bir adım atmadığından Gazi Hastanesi'nde eski uygulama sürüyor.

ÜNİVERSİTE'DEN HABERLER

TOKİ'ye Devredilen Arsa Karşılığında Bina Yapımı

Gazi Üniversitesi tarafından TOKİ'ye devredilen Çukurambar Mahallesi'ndeki 57.788 m²'lik arsa karşılığında, Gazi Eğitim Fakültelerinin K ve L Bloklarının yıkılarak otopark girişine 8-10 katlı bir binanın yapılacağı, ayrıca MEB'e ait Ders Araçları Eğitim Merkezi'nin yerine inşa edilecek yapılara Edebiyat Fakültesi ve Enstitüler ile Fen laboratuvarlarının taşınacağı öğrenildi.

TOKİ'ye devredilen arsa için düzenlenen ihaleyi ise 275 milyon 220 bin TL gelir payı öneren Türkerler İnşaat, Turizm, Madencilik, Enerji Üretim, Ticaret ve Sanayi A. Ş. ile Gestaş İnşaat, Turizm, Madencilik, Enerji Üretim, Ticaret ve Sanayi iş ortaklığının kazandığı öğrenildi (Habertürk Ekonomi, 7.10.2012).

Mogan Üniversitesi'nin Kurulması Gündemde

Gazi'nin Gölbaşı Yerleşkesinde Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi tasfiye sürecinde bulunuyor. Bu Fakülte'nin öğretim elemanlarıyla, yine tasfiye sürecinde bulunan Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi'nin Eğitim Bölümlerinde görev yapan öğretim elemanları, kadro aktarımı veya yeni kadro ilanı yoluyla Üniversite'nin diğer fakültelerinde kendi alanlarına vyan birimlerde görevlendirilecekler.

Diğer taraftan; Sanat ve Tasarım Fakültesi, Gölbaşı'na taşınmış bulunuyor. Yine tasfiye sürecindeki Mesleki Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının, yapımı devam eden bir binaya taşınacağı açıklanmış bulunuyor.

YÖK'ün de benimsediği belirtilen bir konu, tasfiye sürecinin bitiminden sonra Gazi'nin Gölbaşı Yerleşkesindeki Turizm ve Sanat ve Tasarım Fakülteleri ile buraya taşınacak bir fakültenin, Gazi Yerleşkesine sınırdaş olan Ankara Üniversitesi bünyesindeki akademik birimlerle birlikte kurulacak olan Mogan Üniversitesi'nin çekirdeğini oluşturmasıdır.

Dekanlar: Göreve Devam mı?

Yeni rektörlerin göreve başlamasıyla, eski yönetim döneminde YÖK tarafından atanmış dekanların görev başında kalmaları, Gazi Üniversitesi'nde 2000 yılından beri sorun oluşturmuştur. Yeni rektörlerin eski yöneticilerle çalışmak istememelerinin en dramatik örnekleri 2008 yılında yaşanmıştır. Hatırlanacağı gibi Rektör Ayhan göreve başladıktan sonra, istifayı kabul etmeyen Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı ile Eğitim Bilimleri ve Fen Bilimleri Enstitüleri Müdürleri hakkında disiplin soruşturmaları açılmış ve bu yöneticilere çeşitli disiplin cezaları verilmiştir.

Habertürk Gazetesi'nin 15.09.2012 tarihli sayısında, Balçışek İlter yeni bir iddiayı gündeme taşımıştır. Buna göre Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekanı, istifa isteğini kabul etmediği için Rektör'ün kendisini tehdit ettiğini ileri sürerek suç duyurusunda bulunmuş, ayrıca YÖK'e şikayet dilekçesi vermiştir. Rektör ise tehdit iddiasını reddederek, Sanat ve Tasarım Fakültesi Dekanı'nın aynı zamanda tasfiye sürecindeki Mesleki Eğitim Fakültesi Dekanlığını da vekâleten yürüttüğünü, göreve başladıktan sonra Mesleki Eğitim Fakültesi

Dekanlığı'na önerdiği bir profesörün YÖK tarafından atanmış olduğunu belirtmiştir. Rektör "YÖK atamamış olsa kendi tercih ettiğim kişilerle çalışmak isterdim" sözleriyle görüşünü ortaya koymuştur (Habertürk, 22.09.2012).

Milli Eğitim Bakanlığı – Gazi Üniversitesi Davalık

1990 yılında Yüksek Öğretmen Okulu olarak kullanılmak üzere önce Üniversitemize, sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na tahsis edilen Beşevler – Teknik Okullar arasındaki 65.350 m²'lik taşınmaz nedeniyle iki kamu kurumu davalık oldu. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Maliye Bakanlığı'nın 3 Kasım 2004 tarihli işlem ile Gazi Üniversitesi'ne tahsis kararını tümüyle yürürlükten kaldırmasına karşı dava açtı, ancak Ankara 6. İdare Mahkemesi davayı reddetti. Gazi Üniversitesi taşınmazın kendisine tahsis amacının ortadan kalkmadığını ve bir başka kamu kurumu tarafından kullanılıyor olmasının, tahsisin kaldırılması için yeterli bir neden oluşturmadığını, Üniversite'nin bina ve tesise ihtiyacı bulunduğunu belirterek kararı temyiz etti. Danıştay 10. Dairesi de İdare Mahkemesi'nin kararını bozarak, dava dosyasını yeniden görüşülmek üzere 6. İdare Mahkemesi'ne gönderdi (Hürriyet, 17.09.2012).

Diğer taraftan, Prof. Dr. Süleyman Büyükberber'in, Cumhuriyet Gazetesi'nin 09.10.2012 tarihli Ankara ilavesinde yaptığı açıklama, son noktada anlaşmazlığın çözümüne Danıştay'ın karar vereceğini ortaya koyuyor. Rektör, Ankara Üniversitesi ile Gazi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi arasında yeni fakülte binaları inşa etmeyi planladıklarını belirtirken, "Arazinin bize devredilmesi ile MEB'in bize gösterdiği yerlerdeki okulların inşası ve düzenlemesine yardım edebiliriz. Ben MEB'in bu konuda anlayış göstereceğine eminim" sözleriyle, Üniversite lehine bir sonuçtan umutlu olduğunu vurgulamıştır.

ÜNİVERSİTELER VE MEDYA

Doç. Dr. Ruhdan UZUN

Üniversiteler ve medya... Demokrasinin güvencesi ve iki önemli dayanağı olan bu iki kurumu bir araya getiren kavram özgürlük, özellikle de ifade özgürlüğü...

İdeal olarak hem medyanın hem de üniversitelerin özgür olması gerekiyor. Çünkü her iki kurum da aslında gerçeği arıyor. Farklı yöntemlerle ve farklı amaçlarla, ama nihai hedef her ikisi için de gerçeğe ulaşmak.

Üniversiteler bir toplumdaki bilgi üreten kurumlar olarak bilimsel gerçeği yakalamaya çalışırken; medya günlük gerçeği, güncelin gerçeğini ortaya çıkarıp okuruna/izleyicisine aktarmaya çalışıyor.

Ama gerçek, apaçık ortada durmuyor. Onu araştırmak, bulup ortaya çıkarmak ve ifade etmek gerek. Bu da ancak özgür bir ortamda gerçekleşebilir, çünkü gerçeklerin ortaya dökülmesi herkesin hoşuna gitmiyor. Bu yüzden gerçekler çarpıtılıyor, saptırılıyor, eğilip bükülüyor...

Oysa herkesin gerçeğe gereksinimi var. Çünkü gerçeğe giden bilgi güçtür, bilginin kontrolü ise gücün aracıdır. Bu yüzden iktidarlar bilgiyi kontrol ederek gerçeği çarpıtmanın bin bir çeşit yolunu icat ediyorlar. Çünkü gerçeğin ortaya konması sorgulanmasına neden olabiliyor, sorgulama ise beraberinde dünyayı değiştirme çabasına (küçük de olsa) yol açabilir. Statükoya zarar verebilir, hatta onu sarsabilir.

Açıktır ki hiçbir iktidarın işine gelmiyor bu. İşte bu nedenle günümüzün demokratik toplumlarında iktidarlar kendi üniversitelerini ve kendi medyalarını oluşturmanın peşindedir. Bunu başardıklarında ise üniversiteler ve medya gerçeğin peşindeki kurumlar olmak yerine rızanın üretilmesinin araçları olarak işlev görüyorlar.

Üniversite sistemin gereksinim duyduğu insan tipini üretiyor: Düşünmeyen, eleştirmeyen, sorgulamayan, karşı çıkmayan, susan konuşmayan ama boyun eğen...

Üniversite sistemin gereksinim duyduğu bilgiyi üretiyor: iktidarın sürdürülmesinde işlevsel olan bilgiyi, var olanı meşrulaştıran bilgiyi...

Medya gerçeği süzgeçten geçirerek, çarpıtarak, saptırarak biçimlendirme yoluyla zihinleri kontrol etmenin aracı oluyor. Medya gücü sayesinde insanları kontrol altında tutmak, yönlendirmek ve yönetmek kolaylaşıyor.

İktidarın kendi üniversitelerini ve kendi medyasını yaratmasının en kolay yolu ise özgürlükleri kısıtlamak, daraltmak, gerekirse ortadan kaldırmak.

Her yıl Mayıs ayının üçüncü günü Dünya Basın Özgürlüğü günü olarak kutlanıyor. Ancak veriler basının hiç de özgür olmadığını kanıtı. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün (RSF) verilerine göre geçen yılında dünya çarpında 66 gazeteci öldürüldü. Türkiye, RSF'nin 179 ülkeden oluşan basın özgürlüğü listesinde ise yine gerilerde, 148. sırada yer alıyor.

Türkiye'deki 93 basın meslek örgütünü bünyesinde barındıran Gazeteciler Özgürlük Platformu'nun (GÖP) Dünya Basın Özgürlüğü Günü'yle ilgili açıklamasında ülkede 100'e yakın gazetecinin hapiste bulunduğu, gazeteciler hakkında açılmış davaların da 10 bini bulunduğu belirtiliyor. Böyle bir ortamda ise oto sansür gazeteciler arasında bir virüs gibi yayılıyor.

Gazeteciler üzerindeki baskı yalnızca hükümetlerin yasalarından kaynaklanmıyor. Kapitalizmin gereklerine göre işleyen medya kuruluşları ekonomik baskılarla da karşı karşıya kalabiliyor. Bu baskılar karşısında medya kuruluşlarının ilk feda edecekleri şey ise haber oluyor. Haberler, küresel medya şirketlerinin gelirinin büyük bir bölümüne kaynak oluştururken günümüzde yalnızca çok küçük bir bölüme karşılık geliyor. Haberler, küresel şirketler toplulukları içinde giderek daha küçük bir parça halini aldıkça gazeteciliği barındıran

haber şirketleri geleneği de yıkıyor. Gazetecilik eğlence dünyası, e-ticaret, enerji sektörü tarafından satın alınıyor. Haberin gerçek dünyası medyadaki yerini eğlence endüstrisinin fantezi dünyasına bırakıyor.

Neo-liberal dünyada, ekonomilerin büyük ölçüde dayandığı bilgiyi üreten stratejik iki kurum medya ve üniversite. Küresel, ekonomik ve siyasal bir dönüşüm olan neo-liberalizm, toplumsal yaşamın her alanını piyasa mantığına tabi kılmaya ve her şeyi özel olarak sahip olunan, alınan ve kâr için satılan bir meta haline getirmeyi hızlandırdığından beri, hükümetler ve iş dünyası medya yanında üniversiteleri de kapitalizme sistematik olarak tabi kılmak için dönüştürmeye çalışıyor.

Bu dönüşüm, üniversitede bilimsel özgürlük ve akademik özerkliğin yok edilmesini gerektiriyor. Bilimsel özgürlük üniversitelerde yapılan araştırma ve öğretimde ifade ve hareket özgürlüğü olarak ifade özgürlüğünü güvence altına alır; bilginin ve gerçeğin açığa çıkmasının zemini oluşturur. Akademik özerklik ise üniversitenin özgürce kararlar alabilmesini sağlarken, siyasal erkin güdümüne girmesini engeller.

Oysa seçilmiş olmaktan çok atanmış kadroların yönetimindeki üniversiteler, bilinenin daha yüksek sesle yinelendiği merkezler haline geliyor. Medya gibi akademik dünya da egemen yönelimi yansıtabilecek biçimde bilinçli ya da farkında olmaksızın yanlış nedensellik bağları kuruyor ve bu bağların yayılmasını sağlıyor. Neo-liberal üniversite ve medya dünyasında neyin nerede nasıl üretileceği ve dağıtılacağını; neyin nasıl araştırılacağını belirleyen artık nesnel gerçekler değil öznel çıkarlar oluyor.

Haberin yanında eğitimin de metalaşması, daha iyi üniversiteler için yürütülen mücadelenin küresel kapitalizme karşı yürütülen mücadeleden ayrılamayacağını gösteriyor. Yoksa özgürlükleri daraltan şeffaf duvarlar, medyanın ve üniversitelerin sistemi meşrulaştırarak sürekliliğini sağlamada kullandıkları göz alıcı yöntemlerle giderek daha görünmez, giderek daha bilinmez olacak, ama giderek daralacak.

YENİ YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU TASLAĞI ÜZERİNE

Akademik Bülten'in bundan tam bir yıl önce yayımlanan sayısında (Cilt: 9, No: 2, Yıl: 2011), "Yükseköğretimin Yeniden Yapılandırılması ve Rektörlük Seçimleri" başlıklı yazıda, iktidarın hazırladığı yeni Yükseköğretim Kanunu'nu ana hatlarıyla ele almıştık.

Söz konusu Bülten'de, getirilmek istenen modelin, piyasacı, neo-liberal, akademik özgürlük ve özerklik karşıtı yönlerini ortaya koymaya çalışarak, modelin temel anlayışıyla aramızdaki farklılıkları vurgulamıştık.

YÖK'ün hazırladığı Yükseköğretim Yasa Taslağı, bir yıl gecikmeyle açıklanmış bulunuyor. YÖK Başkanı Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya, 3 Kasım 2012 günü "Yeni Yükseköğretim Kanunu'nun anlamlı olabilmesi ve beklentilere cevap verebilmesi için" Anayasa'nın "130. ve 131. maddelerinin değiştirilmesini teklif edeceğiz" sözleriyle Taslağın yasalaşmasının önündeki ciddi bir zorluğa değindi. Ancak konuşmasının sonuna şu sözleri ekledi: "Şayet olmazsa, bazı maddeleri silerek yasayı tekrar sunmamız da mümkün" (İhlas Haber Ajansı).

Bu yazıda yeni Taslağın getireceği önemli değişiklikleri ortaya koymaya çalışırken, Anayasa'nın hangi maddeleriyle çeliştiğini de belirteceğiz.

Yönetim Anlayışı

Taslak'ta YÖK'ün adının TYÖK (Türkiye Yükseköğretim Kurulu) olarak değiştirilmesi öngörülüyor (Md. 1). Bu değişikliğin, geçmiş yıllarda oluşmuş bulunan olumsuz YÖK imajının ortadan kalkmasını sağlayacağı (!) dile getirildi. Ancak, değişikliğin gerçekleşebilmesi için Anayasa'nın 130. ve 131. maddelerinin de değiştirilmesi gerekiyor.

Taslağa göre, yeni Yükseköğretim Genel kurulu 21 üyeden oluşacak ve bunlardan 5'i TBMM, 5'i Cumhurbaşkanı, 5'i Bakanlar Kurulu, 6'sı Rektörler Kurulu tarafından seçilecektir (Md. 6). Değişiklik YÖK'ün mevcut yapısının antidemokratik karakterini kaldırmayacağı gibi, Anayasa'nın 131. maddesine de aykırı bulunuyor. Aynı aykırılık, 9 üyeden oluşması öngörülen TYÖK Yürütme Kurulu (Md. 7) için de geçerlilik taşımaktadır.

Yeni modelde "en az 10 yıldır faaliyette olan, son 5 yılda bütçesinin bir kısmını kendi öz gelirlerinden elde eden, öğretim üyesi sayısı en az 100 olan" üniversiteler kurumsallaşmış kabul ediliyor ve bu üniversitelerde öğretim elemanlarının salt çoğunluğunun oyuyla Üniversite Konseyi kurulabilmesi öngörülüyor. 11 üyeli bu Konseyin yalnız 5 üyesi öğretim üyelerince seçilebilirken, diğer 6 üyenin 4'ü Bakanlar Kurulu tarafından seçilecek, öğretim üyeleri ve Bakanlar Kurulu tarafından seçilmiş 9 üye, söz konusu üniversitenin mezunları arasından 1, üniversitenin bulunduğu ilin en çok vergi ödeyen yükümlüleri arasından 1 kişiyi Konsey'de görevlendirebilecekler.

Üniversite rektör adaylarını, Konsey'in kuracağı bir Komisyon belirleyecek, Komisyon'un belirleyeceği 3 adaydan biri Üniversite Konsey'i tarafından seçilip Başkan tarafından atanacaktır (Md. 11). Böylece yürürlükteki sisteme göre üniversite yönetimleri üzerindeki denetim daha da güçlenecektir. Yeni modelde dekanların Konsey'ce atanması öngörülmektedir (Md. 15). Gerek rektör, gerek dekan ataması, Anayasa'nın 130. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Özel ve Yabancı Üniversiteler Gündemde

Taslak, yükseköğretimi bütünüyle ‘piyasa aktörlerine’ açmayı ana amaçları arasına koymuştur (Md. 24). Anonim şirketlerin, özel yükseköğretim kurumlarını kurabilme koşulları ve tabi olduğu esaslar Md. 29, vakıf ve özel yükseköğretim kurumlarının idari ve mali yönetimiyle ilgili konular Md. 30 ve Md. 31’de ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir. Taslak’ta tanımlanan özel üniversitelerin kurulabilmesi için de, Anayasa’nın 130. maddesinin değişmesi gerekmektedir.

Yükseköğretim piyasasının yabancı eğitim kurumlarına açılması da, yeni taslağın başlıca amaçlarından olup, Taslağın 26. maddesinde yer almaktadır. Bazı Batılı yükseköğretim kurumlarının yanı sıra, dini bilgiler alanında eğitim-öğretim vermesiyle tanınan Kahire’nin El-Ezher Üniversitesi’nin de Türkiye’de eğitim projelerini başlattığı basına yansımıştır (Cumhuriyet, 30.09.2012). Ancak yabancıların yükseköğretim kurumları açması için de Anayasa’nın 130. maddesinin değişmesi gerekmektedir.

Sözleşmeli ve Kadrolu Statü

YÖK’ün taslağına göre, (Md. 54) öğretim elemanları üniversitede kadrolu veya sözleşmeli statüde görev yapabilecektir. İlgili maddede kadrolu statüde görev yapacakların mesleki görevleriyle ilgili yükümlülükleri açık bir biçimde ortaya konmuşken, sözleşmeli statüde görev yapacakların yükümlülüklerine yer verilmemiştir.

Bu husus, devlet üniversitelerinde de yönetimin, özel vakıf üniversitelerinde olduğu gibi, sözleşme esasına tabi olarak çalışacak personelin iş güvencesini ortadan kaldıracak bir sistemi ortaya çıkaracağına işaret etmektedir. Bu amaca yönelik olarak sözleşmeli personele bir süre cazip ücretlerin verilmesi de mümkündür.

Sonuç

YÖK’ün 79 maddelik Yükseköğretim Kanunu Taslağı, 58 sayfalık bir metindir. Bu yasanın TBMM’den bu haliyle geçmesine Anayasa’nın 130. ve 131. maddeleri engeldir. Yasayla ilgili çalışmalar ilerledikçe, Yasa’nın burada değinilmeyen yönleri konusunda görüşlerimiz ortaya konmaya çalışılacaktır.